

beosztását. Megállapítja azokat a fontosabb növényfajtákat, amelyeket növénykertekbe lehet és kell is ültetnünk, és közli azokat alfabetikus sorrendben. A nagyobb városok iskolakertjeinek vezetői, akik növényeket szállítanak az egyes iskolákba, mintának vehetik Pfuhl könyvét, amely a kritika szerint első a maga nemében. Szerintünk azonban sokkal nagyobb jövőjük van az egyes, tanuló- vagy tanítókerteknek, amelyek lassanként bár, de lépésről-lépésre minden iskola mellett helyet találnak majd.

Dr. Horváth Károly.

★

Die Selbstregierung der Schüler. Erfahrungen mit F. W. Försters Vorschlägen für eine vertiefte Charakterbildung in der Schule von Johann Hepp. Zürich. Druck und Verlag von Schulthesz & Comp. Zürich 8-adrét, 111 lap; ára 3 korona.

A zürichi iskolai egyesület előjáróságának megbízásából Hepp János «A tanulók önkormányzata» («Die Selbstregierung der Schüler») c. jelentést dolgozott ki, mely jelentést, mint a zürichi «Hivatalos Lap» mellékletét az összes svájci néptanítók megkapták.

Számos igen befolyásos pedagogns felszólítására a szerző eme referátát bővítette és ilyen átalakított formában és könyvalakban a fenti cím alatt látott ezen bővített jelentés napvilágot.

Szerzőnk mindjárt könyvének bevezetésében arra utal, hogy az iskolában is a megváltozott idők és viszonyok érvényesülnek, és különösen a népiskoiák feladata, mind a fegyelem, mind a nevelés terén sokkal nehezebb lett. Olyan dolgokra például, melyek ezelőtt a szülők feladatai voltak, mint rendszeretet, pontosság, illem és szolgálatkészég, az iskolában kell ma a növendékeket nagy türelem árán szoktatni.

Hepp véleménye szerint a pedagogiának nincs magasabb és elérhetőbb célja, mint a fiatalembereket a szabadságszeretetre nevelni és egyéniségekké átalakítani. Igaz, hogy az iskolai fegyelem első sorban a rendszeres tanítás szolgálatában áll, de mégis azon kell lenni, hogy az önfegyelmé nőjje ki magát; összes pedagógiai munkánkat pedig azon igyekezet lelkesítse, hogy a növendék maga magát találja meg; főleg pedig arra kell őt vinni, hogy a jót megválasztani és a rosszat kerülni tudja, mert a szabadságra, vagyis az önfegyelmezésre való nevelés sohasem volt szükségesebb, mint épen napjainkban.

Amint ezekből látjuk, Hepp igen nagy súlyt fektet az önuralkodásra, de ezt — amint a szerző művének további fejezeteiben részletesebben is kimutatja, — csak akkor érjük el, hogyha a tanító a maga saját hibái felett uralkodni tud. Ezért «Das Schulleben als Ausgangspunkt für den Charakter» és a «Der Klassegeist» c. fejezetekben kimutatja a példaadás és a minta nagy értékét, melyet a tanító

tanítványainak nyújt. Különb, hogy az önuralom, a példaadás és az ellenőrzés a szeminárium és más magasabb fokú iskolákban mennyi jót tehet, legjobban dr. Walter, a frankfurti főreáliskola egyik jelentéséből tűnik ki: dr. Walter iskolájában a felsőbb osztályú tanulókat az iskola felett való felügyeletben, valamint az alsóbb osztályú tanulók nevelésében is felhasználta. T. i. minden osztály 3 példás viseletű és kiváló bizalmi embert választott, kik az osztályban uralkodó rend és fegyelemért felelősek voltak, másrészt pedig a tanítóság és a tanulóifjúság között való kapcsolatot képezték, amennyiben azok a bizalmi tanulók a többi tanulók kívánságait az iskola vezetéséhez juttatják. Ezen intézkedés tudomásunk szerint már néhány magyarországi intézetben is meg van.

Heppnek szóban lévő műve — mint már ezekből is kitűnik — Förster műveinek hatása alatt áll. Különb a szerző — tudvalevőleg Förster egyik legtehetségesebb tanítványa. Förster pedig «Schule und Charakter» és «Jugendlehre» c. műveiben ama módokat és eszközöket fejtegeti, miképen lehetne az iskolában a tanulók jellemét és akaratát helyesebb alapokon fejleszteni. Így tehát Hepp a mester céljait egy lépéssel közelebb hozta a megvalósuláshoz, már azzal is, hogy a dr. Förster által felállított teoriáknak ezen most ismertetett műve útján is sok barátot és érdeklődőt szerzett.

Székesfehérvár.

Téri József.

*

Brugmann, K., Der Gymnasialunterricht in den beiden klassischen Sprachen und die Sprachwissenschaft. Strassburg, Trübner. 1910. 32 l.

Az érettségi vizsgálatokon általános a panasz a tanulónak a latin nyelvben való járatlansága miatt. Sem szó, sem nyelvtani tudás nincs. Egyik oka ennek, hogy a tanulók a felsőbb osztályokban már nagyon unalmasnak tartják a nyelvtani ismétléseket. Gondoskodni kell tehát arról, hogy a nyelvtant a felsőbb osztályokban új szempontok szerint tárgyaljuk. Ez legmegfelelőbben Kretschmer egyetemi tanár szellemében történhetik, aki azt ajánlja, hogy az összehasonlító nyelvtudományt vigyük be a nyelvtanításba, természetesen kellő mértékkel. Szép példáját mutatja annak, hogy miképen lehet a latin hangtant tárgyalni nyelvtudományi alapon anélkül, hogy a többi indogermán nyelvekkel összehasonlíttatók, M. Niedermann, Précis de phonétique historique du latin. Paris. 1906. (Németül: E. Hermann, Historische Lautlehre des Lateinischen. Heidelberg, 1907.)

Brugmann, az indogermán nyelvészet hírneves tanára a lipcei egyetemen úgy véli, hogy a baj legfőbb oka a tanároknak keresendő, kik az egyetemen nagyon keveset foglalkoznak nyelvészettel, mert a tanári vizsgálatokon nem kell számot adniok az összehasonlító nyelv-